

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

De Residentia Voiana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

IN hac Residentia ordinariè degunt duo è nostris, Pater
& vnus frater, qui vacant instruendis Christianis ouiculis,
paucis annis ad pastorem Christum adductis. Hoc anno
mille confessionis sacramento suos lapsus expiarunt. In oppido
huius Insula gentili adolescenti annorum septendecim se
dum crebrò offerebat canis ingens, horribilis & rufus, qui
alloquebatur, & per montes in loca abditissima deducebat, de-
nens cum ibi biduo vel triduo, atq; impellens vt se manibus
latis adoraret, aliaque scriptione indigna faceret. Adolescenter
videns se tantas molestias à capitali humani generis hoste pe-
peti, tandem per fugium habuit ad Ecclesiam, doctrinam Chri-
stianam audiuit & didicit, baptismi sacramento Christo deuotus,
ac de cætero nunquam à Tartareo illo cane diuexatus.

DE RESIDENTIA VOIANA.

IN SVLA Voiana, inter quinque, in quas, tota ditio dividitur,
vt Amacusam, Scichi, Sumoto, Ciazzura, & Voiano, omnia
minima est: quæ quia vicinior est propugnaculo Vto, quod in-
ter omnia Augustini Camidoni in Regno Fingano facile prece-
patum obtinet, & multos Christianos habet subiectos: hinc à Pa-
tre sapius visitetur, & semper cum fœnore nouæ conversionis
multorum infidelium. Et quoniam in anni superioris exi-
que etiam mense Maio anni præsentis missio eo instituta est, re-
feremus aliqua in eorum litteris annotata. Tanto, inquit, impu-
bant confessionis desiderio Christiani, vt mihi nullam dormien-
di tempus suppeteret: nam à media nocte è longinquis locis con-
perunt venite audiendæ Missæ & confessionis faciendæ curiam
accurrebant & gentiles ad audiendam prædicationem, è quibus
nonaginta quatuor baptizauit. Vto, post auditas confessiones, pro-
fectus sum Cumanoscio, & ad propugnaculum Iabe & Iataca,
multis enim precibus vxoris Capitanei illius ditiois eram con-
catus. Magna eam cæterosque Christianos meo aduëtu volente
te affeci: octo dies ibi sum cõmoratus, verba habui ad Ethnicos,
& sexaginta sex Christo lucrifeci; inter quos fuit Gubernator
eius loci filius annorum viginti, eximia prudentia adoles-
cens, & in rebus fidei vnà cum quatuor aliis iuuenibus eius-
micis bene institutus. Cessit hæc missio ad magnam diuini nomi-
nis gloriam, & Christianorum consolationem; discedere volente
multis lachrymis obtestabantur, ne discessum accelerarem. Et
iis, quos prima missione baptizauit, numerauit viginti duos supra
Iacca-

ducentos, confitentes autem quingentos, quorum multi à duodecim vel quindecim miliaribus confluerant. Inter baptizatos autem nonnulli fuere nobilitate & dignitate clari.

Alterà missione, quam idem Pater hoc anno fecit mense Maio, in quadam epistola ita scribit: Octo hodie dies sunt, ex quo ad hoc propugnaculum perueni, maximamque cepi voluptatem ex seruire huius gentis, & summo studio, quo flagrant, suæ salutis. Recepti me in Ecclesiam populi, ut liberiùs possem necessitatibus Christianorum succurrere; at tamen non potui declinare, quia dominicæ Ascensionis festum celebrarem in ædibus Findandoni, qui data opera iam olim paratam habebat domum pro Patre & fratre, quando solent eò venire. Prima vice salutari aqua perfudi capita sexaginta, & inter ea quorundam nobilium, famulorum Augustini, qui è Coraiano bello redierant.

Nobilis quidam homo, olim magna autoritate in hoc regno Fingano pollens, habebat filiam matrimonio cum gentili copulatam, cuius mater cum tota familia quoque erat gentilis, nullus verò Christianus nisi dictus nobilis, vir bonus & religiosus. Accidit filiam ex improviso infirmari, & quidem intra sex dies usque ad mortem: quidam aiebant à dæmone obsessam, propterea quod tam furiosos & insolitos gestus ederet, ut ægre à duobus vel tribus hominibus teneri posset. Maritus & socer implorantur opem Bonziorum, sed suis illi ritibus & nugis superstitiosis nihilum quidem eam iuuare potuerunt. Verum quia femine impendebat mors, certiorē reddidit eius parentem, octodecim miliaribus inde disiunctum. Is celerrimè aduolat, inuenit filiam quidem spirantem, sed mentis impotem, ut patrem suum non agnosceret. Pater ilico mandat submoueri omnes Bonzios, aliosque Ethnicos lectum stipantes: ipse verò accepto Rosario ter Dominicam orationem & salutationem angelicam aggredditur pronuciare: femina interim nihil mutatur, sed horribiliores potius gestus, quam priùs, edit, ut a multis teneri vix possit. Pater redit ad præsidium Rosarij: eo verberat tergum filia, dicens: Tu videre mihi dæmon aliquis, excede ex hoc corpore. Et respondit dæmon: Non excedam. Pater, ut erat homo virtute præstans, Rosarium iniecit in eius collum, dicens: Velis nobis excedes. Tum dæmon: Tollite, inquit, Rosarium, quia abscindit mihi collum, & tunc excessero. Respondit Pater: Minime tollam: imò funes quosdam arripiens, minatus est se eum diserberaturum, & sic excessit: femina autem non aliam specie, ab eius abcessu, quam mortuæ circumstantibus præbuit: solus

parens Deo confidens in oratione persistit, ac tandem post hoc
duas filia, nullo clamore prouocata, respirauit, & aquam per
Pater, antequam porrigeret, ter Dominicam orationem lauda-
tionemque angelicam repetiit, ea autem porrecta cōfestim in
uatam morbo peruenit, Patrem agnouit, dixitque se proliis
ram omnium quæ accidissent; tam diri intolerabileque cruciatum
fuerant, quos sustinuerat. Pater deinde narrauit ei totius rei hi-
storiam, qua audita filia postulat baptismum. Sed quia nostrum
nullus ibi præstō erat, inquit Pater eam prorogare baptismum
reditum nostri Patris. Deinde ea sana & incolumi relicta, reuertit
ad suos. Periuerat etiam atque etiam a filia, ut redderet sibi Rebo-
rium, cuius beneficio recuperarat sanitatem, sed illa reddidit
ante baptismum negauit, quod facile Pater permisit; illa ergo
ceter adhuc gentilis, Rosarium è collo suspendit. Dæmon, quo mo-
ius antè lucrum hæc in te venatus est, hoc nunc maiorem metu
cturam: cum enim ad hunc locum rediissem, non filia modo, sed
etiam mater, maritus, & alij hoc spectaculo commoti, irrita
mone & Bonziis, sacro baptismum sunt initiati.

Propugnaculis Cumanoscio & Iabe in dies veniunt homi-
nes rogatum, ut ad breue tempus operam meam ipsis accommo-
dem: sed quia aliis quibusdam gentilibus cæpi Christianam do-
ctrinæ elementa tradere, non potui eorum desiderio satisfacere:
facturus tamen, ubi hi satis instituti fuerint.

Christiani huius tractus Voiani feruētes sunt, & obediētes
Ecclesiæ suæ, nulla inter eos crimina, quæ scandali occasionem
præbeant; nullus palam perverso suo exemplo in legem Christi-
nam delinquit. Tria hominum millia & septendecim hoc anno
peccatis absoluta sunt, & usque ad 23 diem huius mensis Augusti
Anni 96, in quatuor propugnaculis sacro fonte perfusi capiti-
quadringenta octoginta tria. Et quia in hoc regno Fingenti-
gnus est Christianorum numerus, ex partibus Meacentibus, quæ
primariis festis seruiunt Augustino, ex diuersis locis ad hanc Vo-
ianam Ecclesiam confluunt omnes, maximè in hebdomada huius
cetera, multa elemosyna onusti in pauperes eroganda. Hoc anno
sanè centum viginti orizæ sacci collecti sunt, quos ipsi distri-
re: sicut & alia multa pauperibus necessaria. Hebdomada huius
diebus usque ad sanguinem in corpora sua seruire, aliasque mor-
tas penitentiis fecere: quo ardore Christianorum commoti Ebu-
nici incipiunt autem præbere doctrinam nostram, multique eorum,
ut supra dixi, cervices iugo Christi subiciunt.

Cum iter haberem ab vno propugnaculo ad aliud, multi Chri-
stiani

Arianus ad excipiendum me obviam prodire, & inter eos puer decennis eques, eleganti vestitu, sic ut suspicarer esse filium Praefecti propugnaculi, cumque propius mei salutandi causa accessisset, dixit se esse gentilem, venisse autem rogatum, ut possit fieri Christianus. Ut ventum est ad propugnaculum, cognovi parentes eius esse Ethnicos, & colendis Chami & Fotochi impense addictos: itaque dissimulante puero respondi: quod ille advertens, mox primarios quosque propugnaculi Christianos sibi adsevit intercessores. Sed ego respondi illis, quandoquidem parentes sint gentiles, facile ab iis ex indignatione puerum adigi posse ad palinodiam: itaque puer magno cum dolore a me recessit. Verum ille non conquieuit, sed adiunxit sibi advocatum filium Toni, eiusque matrem, & alios. Omniumque tot fuere preces, & singulatim vxoris praefecti, ipsiusque Toni, qui in se recipiebant noxam dubii eventus; ut necesse fuerit, post breuem aliquam sanctae fidei doctrinam, eum admittere ad baptismum, quod & factum est. Petiit deinde a me Agnum Dei, sed veritus ne in manus parentum veniret, negavi; at sua arte & industria postea ab alio Christiano quendam extorsit: & inde se contulit ad oppidum, ubi parentes eius habebant suos redditus: ipsisque insciis, fana Chami exussit, & statuas Fotochi comminui mandavit, & in ignem conjici. Parentes rei novitate vehementer obstupesciti in puero decenni, percunctati sunt ab eo, sciretne quid egisset, & quam graviter deliquisset in Chami & Fotochi. Puer animo admodum tranquillo iussit eos omni vacuos esse metu, nihil a se mali factum. Fotochi, quos adorarent, esse demones, & pro talibus habendos: rogare se ut aurem praebeant Evangelicae praedicationi, & baptismum sanctum suscipiant. Haec filii concio tam efficax fuit, ut responderint, se Evangelium audituros: cumque puer illis ostenderet Agnum Dei obiectum & collo suspensum, valde admirati sunt. Et ambo subiecerunt: Causa filii haecenus pepereimus nostris facultatibus; & Bonziis, ut suos Chami & Fotochi precarentur pro illo, annuos redditus attribuimus. Verum cum ille nunc sit factus Christianus, cura illa opus non erit: itaque Bonziis ilico mercedem illam ademere, magno deinceps desiderio anhelantes ad audiendam veritatem. At quia mihi tunc erat abeundum, non potui eorum voto satisfacere. Puer desertis parentibus contulit se ad propugnaculum, ut serviret Tono, nec parva deinde fuere obstacula, quo minus eius parentes audire verbum Dei potuerint. Sed divino nutu sub festum Ascensionis reverti ad propugnaculum, & tunc eos Christiano baptismo expiavi, iamque vitam Christiano dignam agunt.

agunt. Vnde liquet, quā mirabilis sit Deus in vocandis suis electis.
 In hoc regno Fingensi vixit quidam Christianus, qui tandem
 Satana instigante fidem deseruit, & gentilitio more vixit: cuius
 aetatis annorum tredecim, quia à puero aliò amandatus est ad gen-
 tiles, ignarus se baptizatum, si quando incidebat in Christianos
 virtute præditos, optabat baptizari; sed quia propter parentum
 differebatur, tandem per hominē Christianū curauit peti facultatem
 a Patre. Verū efficacia baptismi non potuit diu comprimi.
 Pater enim homini respondit: Nihil opus esse sua facultate, pro-
 rum iam olim baptismi aqua tinctū; nec se repugnare, quin de-
 ceptus vitam Christiano congruentem agat. Dicit non potest, quia
 tam adolescentulus ex hoc responso cepit voluptatem: & alio
 ad hunc locum Voianum aduolauit: mihi que patefecit, se per-
 tuam quasi mœsticiam cordi habuisse infixam. Se à Patre crebris
 vocatum vt cum eo adiret delubrum Chami & Fotochi, sed his
 tantū ei paruisse, cū aliter non posset: sibi semper Fotochi
 dum oculos in eum conjiceret, visum similem dæmoni, & idcirco
 nec adorasse, imò se semper ab illo, sicut & à Patre, quòd gen-
 tilis esset, abhoruisse: optasse se semper Christo nomen dare, &
 quoniam sacri baptismi vis iam in se prodita esset, immensas se
 gratias Deo optimo maximo agere, paratumque se more alio-
 rum Christianorum peccata ad pedes Sacerdotis patefacere, &
 quoniam à parentibus tanta iniuria affectus esset, se in posterum
 alium Dominum & Patrem non agiturum, nisi Christum, atque
 ad firmandam conseruandamque animæ salutem necessarium vo-
 deretur, nunquam Fingum redire, se id facturum, omniaque
 reliqua secundum Ecclesiæ iussa & leges dispositurum.

In ditione, dicta Cutama, quæ tribus quatuorve leucis abest
 Amaensa, vbi Pater quidam inuigilat multis Christianorum lo-
 cis obeundis: superiori anno bis mille confessiones audita sunt
 baptizati verò sunt adulti viginti-duo, & in iis duo viri honorati
 famuli Taicusu, qui est vnus ex maximis Iaponia Dominis. Mul-
 to iam tempore illi anhelarant ad baptismum: sed veriti ne non
 displiceret illi domino, distulerunt. Interea contigit eos venire
 Nangasachum, vt Domini sui negotia quadam tractarent, &
 reditu percunctatus eos est Taicusu, factine essent Christiani re-
 sponderunt, se differre, eo quòd non perspecta sibi esset ipsius vo-
 luntas: tum ille subiecit, si vellent fieri, fierent tempestiue. Itaque
 Domini consensu impetrato, & optima audiendi Euangelii occa-
 sione oblata, ambo libentissimis animis salutaribus aquis capita
 sua subdidere.

Idem Pater in quadam missione profectus est in regnum Sallu-
manum, audiendorum ibi Christianorum causa, qui inde vel
Sian vel Mabilam discedebant. Iuuenis Christianus, qui in Regui
penetralibus morabatur, fortuito, aut potius duce diuina pro-
uidencia, venit expiscatum, an Pater aliquis in illis locis mariti-
mis degeret: vbi cognouit esse, ingenti letitia deferta paterna do-
mo, quæ longissimè aberat, aduolauit vt Patrem conueniret. Fe-
rebat hic iuuenis ex collo sub vestibus effigiem B. Virginis depi-
ctam thecæ inclusam, quam emerat à femina gentili, cuius ma-
ritus fuerat Christianus, & iam obierat. Viuebat non solum in lo-
co gentilibus referto, sed etiam habebat parentes & cognatos
infestos fidei Christianæ inimicos: quocirca etiam à Patre, Ma-
tre, & maiore fratre magnas sustinuit persecutiones & contume-
lias: nonnunquam eum conspuebant, aliàs verberabant, vt eum
peruerterent, sed intrepidus iuuenis omnia patienter tolerauit, i-
magine nunquam, nec nocturnis nec diurnis horis, è collo depo-
sita. crebrò etiam in cubiculo clam sese colligens nixus genibus
accepta in manus effigie B. Virginæ alloquebatur, fluentibus in-
ter preces vberimis lacrymis, eamque rogabat, vt constantiam &
robur in perferendis domesticis probris à filio suo sibi exoraret.
Oratione autem finita imaginem rursus pectori applicabat. Per-
secutio hæc plus anno durauit. Tanta consolatione perfusus est,
cum se abiecisset ad pedes Patris, confessionis causa, vt negaret
se verbis posse exponere. Post confessionem autem dixit, se velle
in alia Christianorum regna, deserto patrio solo, aufugere, vbi a-
nimæ suæ tranquillitatem melius tueri possit.

In quodam regni Sallumani loco inter gentiles omnes vnus a-
gebat Christianus, cuius vxor totaque familia quoque erat genti-
lis: filiola autem octennis, cum videret Patrem crebrò vacare di-
uini precibus, coniectis in eum oculis, vehementer recteabatur.
Cum ergo aliquando Pater iter longinquum nauigio suscepturus
esset, & familiæ valediceret, filiola comprehensa veste Patris cum
lacrymis exclamauit: Pater, pater, duc me tecum, & fac me Chri-
stianam, atque age, vt viuam inter Christianos, quia mater mea
est infidelis, & non possum cū illa manere. Pater vehementia pre-
cum & copia lacrymarum permotus, spondit se post reditum
omne operam, Deo propitio, daturum, vt & baptismum suscipiat,
& vitam inter Christianos reliquam transigat. Ac vix potuit eam
à se diuellere, propterea quòd nullus ibi esset Christianus, quicum
illa de religione Christiana sermonem instituere posset.

Gentilis quidam tendens Manilā, aliquot diebus ante reditū
CC 5 nauis

navis in Iaponem, postularat baptismum, sed quia statim abnegandum erat, non potui desiderio suo facere satis, & magna consolatione conscendens naudem dixit: Etsi nondum sum factus Christianus, indagabo tamen omnes vias, ut quamprimum fiat, vel certè sanguinem profundam propter Christum. Accidit, ut naus delata sit in oram Chinensem. Chineses suspicati esse peraras, armata manu naudem invadunt, lethale vulnus homini, de quo agimus, infligunt, ille coram aliquot vectoribus Christianis occumbens, professus est palàm se in lege Christiana mori, omnes Chami & Fotochi ceu dæmones abominari, rogareque omnes præsentés, ut se opifici cœli terræque commédēt tanquam Christianum. Iste baptizatus non fuit, eo quòd nullus ibi adesset, qui baptizandi modum calleret, omnesq; boni illi viri existimantes, desiderium salutis illi satis fore ad obrinendam salutem: nec dubito Deum, qui est omnis misericordiae fons, pro immensa sua clementia, bonam eius voluntatem respecturum.

DE RESIDENTIA SCHI-
CHINA.

IN insula Schichi olim versatus est Pater Cosmus Turrianus, qui fuit primus Sacerdos, quem in Iaponiam secum duxit Pater Franciscus Xaverius, ibique hanc vitam cum altera commoravit, firma spe fretus, omnes in Christi Ecclesiam concessuros, sicut & multi tunc per baptismi januam concessere: quos alii innumerabiles eodè desiderio accessi secuti fuissent, nisi insula Dominus gètilis verbo Dei silètiū imperare ausus fuisset. Ita nihil effectū est totis annis viginti quinque: donec ante paucos annos Augustinus Ecunocamedonus mandato Taici insulam ferro armataque subegit, ac militi cuidam, nomine Vincentio Fuicomondono veteri Christiano, filio Jacobi Fibia Rioquies, qui erat vnus ex honoratissimis antiquissimisque Christianis Sacaians, attribuit. Cuius Jacobi ædes inde à primis initiis nostris præbuere hospitium, & in eisdem sacrum Missæ semper factum est, & administrata Christianis Sacramenta, donec nostri propriam Domum in ea urbe acceperunt. Hic Vincentius, ut talis Patris filius, simulatque Augustinus Scichinam ditionem cum suis opidulis in eam transtulit, postulavit à P. Viceprovinciale Partem vnum & vnum fratrem, qui ibi Residentiam haberent. Quorum opera omnes gentiles baptismum suscepto in cœtum Christianorum adseripserunt. Pro edificanda Ecclesia locum commodissimum, suo finitimus designavit.